

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Samhällsbyggnadsenheten
Matilda Wirebro
Planarkitekt
matilda.wirebro@lansstyrelsen.se

GRANSKNINGSYTTRANDE
2020-06-03

Diarienummer
401-6273-2020

Sida
1(15)

Strömstads kommun
Ert diarienummer: KS/2007-0037
ks@stromstad.se

Utställt förslag till fördjupning av översiktsplan (FÖP) för Stömstad-Skee i Strömstads kommun

Handlingar daterade 2020-01-08

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede.

Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av den fördjupade översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 20 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Vattenfall Eldistribution AB, Skanova AB, Luftfartverket, Svenska Kraftnät, Sjöfartsverket, Trafikverket, Sveriges geologiska undersökning, Post- och telestyrelsen, Försvarmakten, Havs och vattenmyndigheten, Statens geotekniska institut, Skogsstyrelsen, Bohusläns museum och Lantmäterimyndigheten. Kopior av yttranden som inte har skickats direkt till kommunen bifogas för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen har tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Med utgångspunkt i analys av ekosystemtjänster inom utemiljöer, grönytor och till omgivande naturområden tillsammans med analys av livsmiljöer för sandödla och hasselsnok samt tidigare naturvärdesinventeringar har grönstrukturens utbredning arbetats fram. Planförslagets bebyggelsestruktur har i sin tur arbetats fram med utgångspunkt i den gröna strukturen. Högklassiga natur- och kulturmiljöer samt områden av värde för närrecreation och friluftsliv värnas genom område R5 och R6. Dessa områden är viktiga att bevara både utifrån riksintresse- och artskyddssynpunkt men även för planområdets dagvattenhantering. Översiktsplanen ger god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Länsstyrelsen anser att en bedömning mot berörda riksintressen för naturvård och friluftsliv behöver göras inom ramen för föreslagen planläggning. Länsstyrelsen bedömer dock att riksintresseområdet för naturvård som berör Strömsvattnet inte bedöms påverkas negativt av planförslaget.

När det gäller beskrivningen av planens konsekvenser för riksintresse kulturmiljövård och andra områden med höga kulturmiljövärden behöver detta fortsatt utvecklas för att kommunens motiveringar och ställningstaganden ska bli tydligare. Detta gäller särskilt riksintresse *Skee-Folkestad* (045) som är det riksintesseområde för kulturmiljö som berörs mest av planen. Länsstyrelsen kan därmed inte utesluta att föreslagen markanvändning kan leda till påtaglig skada på riksintresset.

Länsstyrelsen vill påminna om att det finns kulturmiljövärden kopplade till såväl landskapet i stort som till stadsbild och siluett runt centrala Strömstad. Dessa kulturvärden tillsammans med naturvärden utgör grunden för det geografiska riksintresset enligt 4 kap. 2 § Miljöbalken. Här kan stora byggnadsvolymer och sammanhållen bebyggelse i höjdlägen riskera att påverka riksintresset.

Länsstyrelsen kan inte med nuvarande underlag bedöma om det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs. Detta behöver fortsatt hanteras och bedömas inom ramen för föreslagen planläggning. Dagvattenhanteringen är inte särskilt hanterad i FÖP:en, det är viktigt att en dagvattenplan tas fram i närtid. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Utifrån nu kända förutsättningar kan Länsstyrelsen inte utesluta att det som föreslås i planen kommer att medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsskede kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det gäller framförallt att kommunen behöver precisera de övergripande översvänningsåtgärderna och att översvänningsproblematiken för vattendragen Vättilandsån och Grälösebäcken behöver förtydligas och kartläggas. Det är viktigt att titta på översvänningsrisken från ett övergripande perspektiv för att hitta åtgärder som fungerar för hela vattendragssystemet och att inte enbart titta på översvänningsrisk och åtgärder inom respektive detaljplan.

Där föreslagen markanvändning berör strandskydd är det bra att kommunen i ett tidigt skede i planprocessen behandlar strandskyddsfrågan och redogör för vilka särskilda skäl som kan tillämpas för ett upphävande av strandskyddet. Nuvarande underlag är inte tillräckligt för att kunna ta ställning i frågan.

Länsstyrelsen finner att FÖP:en på ett bra sätt beaktar artskyddet. En tydlig dialog kring skyddsåtgärder behöver dock ske i detaljplanearbetet. Länsstyrelsen vill understryka att skyddsåtgärder behövs även på lokal nivå, utöver de samlade skyddsåtgärderna som planeras i område R5.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Naturvård (3 kap. 6 § MB)

Områdena för hamnverksamhet i Starekilen och i Stömstad berör riksintresset för naturvård *Strömstads kust och innerskärgård*. Kommunen anger att planen bedöms vara förenlig med riksintresset under förutsättning att en marinbiologisk utredning liksom inventering av naturvärdena på landområdet utförs och beaktas i fortsatt planering så att marina värden eller höga naturvärden på land inte kommer till skada. Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning.

De utpekade campinganläggningarna inom planområdet, Lagunens camping, Daftö camping och Bjälveröds camping och besöksanläggningen vid Hällekind berörs också av riksintresset för Strömstads kust och innerskärgård. Kommunen anger att en avstämning mot riksintresset behöver göras inom ramen för föreslagen planläggning. Länsstyrelsen instämmer i detta att det är viktigt att en bedömning mot riksintresset görs.

Länsstyrelsen bedömer likt kommunen att riksintresseområdet för Strömsvattnet som utgörs av ett stort öppet våtmarkskomplex med

värdefulla strandängsmiljöer inte bedöms påverkas negativt av planförslaget.

Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Riksintresseområdet för friluftsliv *Norra Bohusläns kust-inre kustzonen* omfattar planområdets västra del. Föreslagna bebyggelseområden för bostäder samt turismverksamhet i anlutning till Kebab ligger helt eller delvis inom riksintresset. Planförslaget föreslår även en utveckling av anläggningar för turismverksamhet längs med kusten samt utveckling av hamnverksamhet i Starekilen och Strömstads hamn som berörs av riksintresset. Länsstyrelsen anser att kommunen har i planförslaget tagit hänsyn till riksintresset på ett bra sätt. Men inom ramen för föreslagen planläggning anser Länsstyrelsen att en mer detaljerad beskrivning angående påverkan och konsekvenser på riksintresset fortsatt behöver behandlas.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Beskrivningen av planens konsekvenser för riksintresse kulturmiljö och andra områden med höga kulturmiljövärden behöver utvecklas för att kommunens motiveringar och ställningstaganden ska bli tydligare. Detta gäller särskilt riksintresse *Skee-Folkestad (045)* som är det riksintresseområde för kulturmiljö som berörs mest av planen. Länsstyrelsen anser inte att den utredning som har gjorts är tillräcklig, utan att en mer djupgående kulturhistorisk analys behöver göras. Här behöver kommunen sannolikt ta fram kompletterande kunskapsunderlag. Länsstyrelsen kan därmed inte utesluta att föreslagen markanvändning kan leda till påtaglig skada på riksintresset.

Planhandlingarna har enligt samrådsredogörelsen förtydligats vad gäller riksintresse för kulturmiljövärden, men inte i fråga om *hur* FÖP tillgodoser intresset. Planhandlingarna har dock ett bra innehåll vad gäller hänsyn till allmänna intresset kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen ser positivt på att man utifrån hänsyn till bland annat kulturmiljö har valt bort vissa utbyggnadsområden: område 21 (Stare) och område 22 (Skee, Vattentornsberget), område 23 (Skee, öster om Vattentornsberget) och område 24 (Skee, Grålös).

Ett uppdaterat kulturhistoriskt planeringsunderlag är en viktig parameter för att utveckla och förstärka kulturmiljövärdena som resurs och attraktionskraft. Ett sådant underlag skulle även kunna användas som utgångspunkt för formulering av en tydlig strategi för kommunens kulturmiljöarbete. En strategi som med fördel hade kunnat kopplas till en FÖP.

Hushållningsbestämmelser (4 kap)

Länsstyrelsen vill påminna om att det finns kulturmiljövärden kopplade till såväl landskapet i stort som till stadsbild och siluett runt centrala Strömstad.

Dessa kulturvärden tillsammans med naturvärden utgör grunden för det geografiska riksintresset enligt 4 kap. 2 § Miljöbalken. Här kan stora byggnadsvolymer och sammanhållen bebyggelse i höjdlägen riskera att påverka riksintresset. Planbeskrivningen tangerar detta riksintresse, men då i fråga om att bibehålla vissa obebyggda områden. Särskilt viktigt i detta sammanhang är resonemang om den kumulativa effekten av att bygga i höjdlägen i stadssiluetten och landskapsbilden. Länsstyrelsen ser en trend i att många nya bebyggelseområden uppförs i höjdlägen utmed kusten, vilket ger ytterligare en kumulativ påverkan. Här har kommunerna var för sig och gemensamt ett ansvar att tillgodose riksintresseområdets samlade natur- och kulturvärden.

Under rubriken *”Plats för förändring med avstamp i historien”* förs ett resonemang som tydliggör den hänsyn som måste tas till kulturvärden och stadens siluett vid förtätningar. Här nämns befintliga landmärken och att nya landmärken ska kunna komplettera stadssiluetten. I strategidokumentet *”Stadens miljö”*, som FÖP hänvisar till, hanteras övergripande gestaltungsfrågor, men ger ingen övergripande vägledning när/om intresse för att bygga nya landmärken skulle uppstå. Länsstyrelsen uppmuntrar kommunen att arbeta vidare med dessa frågor för att tydliggöra de avvägningar som krävs och som visar kommunens och medborgarnas tankar om vad ett kvalitativt stadsbyggande kan vara. Konsekvenskapitlet anger i inledningen en risk för betydande miljöpåverkan bland annat med hänsyn till stads-/landskapsbild, men själva konsekvensbedömningen bemöter inte detta utan gör bedömningen att påverkan på kulturlandskapet som helhet blir liten, ett motstående resonemang som tydliggör behovet av fortsatt arbete.

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att planförslaget inte påverkar riksintresset för kommunikation på ett negativt sätt.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Kommunen har på ett tydligare sätt i utställningshandlingen belyst vilka miljökvalitetsnormer som berörs inom planområdet. Länsstyrelsen kan dock inte med nuvarande underlag bedöma om det som föreslås på land och i vatten medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs. Detta behöver hanteras och bedömas inom ramen för föreslagen planläggning.

Dagvattenhanteringen är inte särskilt hanterad i FÖP:en, det är viktigt att en dagvattenplan tas fram i närtid. Dagvattenplanerna ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Det är viktigt att arbetet med dagvattenplanen innefattar inte bara dagvatten från nya planer utan även dagvatten från befintliga planer. Det är bra att kommunen har markerat ut områden av värde för dagvattenhantering, vilket framgår på sid. 17, däremot framkommer det inte om man kan få tillgång till marken, vilken är en förutsättning för att kunna nyttja marken för ändamålet, vilket måste utredas i efterföljande prövningar.

Länsstyrelsen noterar att område av värde för dagvattenhantering inte kan utläsas på mark- och vattenanvändningskartan.

På sid. 162 har kommunen beskrivit Strömstadsfjorden med God ekologisk status, vilket inte stämmer, utan förekomsten har måttlig ekologisk status enligt VISS.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Utifrån nu kända förutsättningar kan Länsstyrelsen inte utesluta att det som föreslås i planen medför sådana problem avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion att det i ett senare planeringsskede kan ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL.

Skyfall samt översvämning till följd av höga flöden (vattendrag)

Kommunen redovisar en skyfallskartering med områden som riskerar att drabbas vid ett 100-års regn. I den redovisade kartan ses att ny bebyggelse i huvudsak planeras utanför översvänningsdrabbade områden vilket är bra. Det skulle underlätta om planerade utvecklingsområden presenteras i samma karta som översvännings- och skredrisker för att tydligare visa var de sammanfaller.

I övrigt råder viss förvirring i underlaget kring vilka problem som är kopplade till höga flöden respektive skyfall (100-årsregn). En del av dessa kan förstås sammanfalla men skyfall kan orsaka problem på ställen där höga flöden inte gör det. Höga flöden i vattendrag uppstår i samband med att stora mängder regn- eller smältvatten tillförs vattendraget. Mindre vattendrag är generellt mer känsliga för enstaka intensiva regn, medan större vattendrag oftare översvämmas i samband med längre perioder av nederbörd. Ett 100-årsflöde i ett vattendrag behöver således inte orsakas av ett 100-årsregn, detta kan förtydligas i FÖP:en.

När det gäller höga flöden nämns precis som i samrådshandlingen ett underlag som HaV tagit fram. I samrådsredogörelsen konstaterar dock kommunen att detta underlag innehåller stora felaktigheter och att arbete med bättre kommunomfattande underlag har påbörjats. Kommunen skriver också att det krävs separat utredning i respektive detaljplan om bättre underlag inte hunnits ta fram innan dess. Detta nämns inte i FÖP:en och måste även framgå där.

Kommunen skriver att vattendragen Vättlandsån och Grålösebäcken riskerar att översvämmas vid beräknad 100-årsnivå. Det konstateras i FÖP:en att områden runt Vättlandsån redan idag drabbas av översvämningar vid höga flöden. Kommunen hänvisar till en utredning som SMHI har gjort för

Vättilandsån och Strömsvattnet där ny bebyggelse bör ligga på minst +7,1 m.ö.h. Befintlig bebyggelse drabbas av översvämningar och skador redan idag vid lägre nivåer än +7,1 m och kommunen skriver därför att övergripande åtgärder behövs innan nivån +7,1 nås. Kommunen behöver precisera de övergripande översvänningsåtgärderna och översvänningsproblematiken för vattendragen Vättilandsån och Grälösebäcken behöver förtydligas och kartläggas. Det är viktigt att titta på översvänningsrisken från ett övergripande perspektiv för att hitta åtgärder som fungerar för hela vattendragssystemet och att inte enbart titta på översvänningsrisk och åtgärder inom respektive detaljplan.

Då avrinningsområdet vid Skee även innehåller vattendrag med översvänningsproblematik önskar Länsstyrelsen att kombinationseffekter av ett skyfall och höga flöden i vattendragen undersöks. Det kan till exempel vara att utreda om det går att avleda och fördröja vatten vid ett skyfall även när vattennivåer i vattendragen är höga. Men också att utreda så att översvänningsproblematiken för vattendragen inte förvärras vid ett skyfall efter exploatering av områdena.

Översvänningsproblematiken är delvis belyst i riktlinjerna för respektive område. I Miljökonsekvensbeskrivningen i slutet av FÖP:en konstateras att en höjning av marknivån krävs vid en exploatering inom område 32 och delar av område 21 i delområde Skee. Detta behöver arbetas in under *"riktlinjer för detaljplan"* för de aktuella områdena. Likaså behöver område nr 26 och 27 i delområde centrala Strömstad ta hänsyn till Strömsvattnets högsta vattenstånd.

Att det kan finnas översvänningsproblematik vid Lagunen camping och Bjälverörds camping nämns inte i texterna för dessa delområden varför ett förtydligande skulle behövas kring översvänningsproblematikens omfattning och om det krävs åtgärder.

Geoteknik

I utvecklingsområdena 21, 32 och 38 i delområde Skee anges i konsekvenserna att det finns risker kopplade till översvämning och/eller skred som behöver hanteras i detaljplaneprocessen. Länsstyrelsen vill påtala att det är mycket möjligt att marken inte är lämplig att bebygga (speciellt bostäder) när man kan behöva förstärka/förändra markområdena utanför. Speciellt när det gäller område 32, vilket Länsstyrelsen ställer sig mycket tveksam till. Området ligger även inom ett markavvattningsföretags båtlandsområde och i närheten av Grälösebäcken.

Statens geotekniska institut (SGI) noterar i sitt yttrande daterat 2020-03-27 att man i FÖP:en hänvisar till MSB:s översiktliga kartering. Dock är denna översiktliga kartering över stabilitetsförhållandena begränsad till vid utredningstillfället bebyggda områden. Det kan därmed finnas andra områden med förutsättningar för skred, vilket behöver förtydligas i planen. För nyplanerad bebyggelse kan underlag hämtas från SGI:s hemsida, se yttrandet. SGI påtalar även att vid detaljplanering måste livslängden hos

bebyggelse, anläggningar etc. vara utgångspunkten och därför behöver förväntade effekter av ett förändrat klimat beaktas.

Farligt gods

Farligt gods nämns kortfattat i FÖP:en och kommunen skriver att vägarna E6, väg 164 och 176 utgör transportleder för farligt gods. Även järnvägen Bohusbanan nämns som en farligt gods led. Kommunen skriver att vid byggnation inom 150 meter av dessa transportleder bör en riskanalys/bedömning tas fram utifrån Länsstyrelsens rekommendationer. Länsstyrelsen saknar fortfarande en beskrivning om farlig verksamhet samt transporter/hantering av farligt gods i hamnen. I översiktsplanen för Strömstad nämns att farligt gods i hamnen kan behöva utredas i en fördjupad översiktsplan. Om kommunen anser att detta inte behövs bör detta motiveras.

För att underlätta arbetet vid detaljplaneläggning bör också riskhanteringsavståndet på 150 meter från transportled för farligt gods framgå av kartunderlag. Då är det lättare att utläsa vilka utvecklingsområden som hamnar innanför riskhanteringsavståndet.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter - övriga allmänna Intressen

Strandskyddade områden

Strandskydd kan inträda om en detaljplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan. För att kunna utnyttja strandskyddade områden för exploateringar krävs att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c §§ MB. Om kommunen i kommande detaljplaner åberopar något av de särskilda skälen punkt 3, 4 eller 5 gäller att åtgärderna/behovet inte ska kunna utföras/tillgodoses utanför området. Det ska därmed prövas om de måste företas inom det aktuella strandskyddsområdet. Om åtgärden kan lokaliseras utanför detta område, ska den lokaliseringen väljas.¹

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att det ställs stora krav på utredning av alternativa lägen, om tätortsutveckling ska komma ifråga som särskilt skäl inom strandskydd. Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) har de senaste åren meddelat flera vägledande domar² gällande upphävande av strandskydd kopplat till särskilt skäl, punkt 5 (angeläget allmänt intresse), och antagande av nya detaljplaner. MÖD har genom dessa domslut kraftigt förtydligat praxis, där avgörandena pekar på att det trots att angelägna allmänna intressen finns krävs långtgående utredningar av alternativ. Kommunen bör redan i översiktsplanen hantera frågan om alternativa lokaliseringar för planerad markanvändning inom strandskyddat område. En djupare alternativutredning och möjligheter till alternativa utformningar inom området med mera kan sedan hanteras i kommande detaljplanearbete.

I förslaget till ny FÖP föreslår kommunen exploatering inom strandskyddat område i centrala Strömstad, område 26 och 27 Mariedal för särskilt boende. Kommunen anger att endast ett av områdena ska exploateras. I riktlinjerna för detaljplan anges att planarbetet bör inledas med att utreda om bebyggelse är möjligt i förhållande till strandskyddet. Länsstyrelsen anser att detta är mycket bra och angeläget att utreda i tidigt skede. Kommunen behöver då ange och motivera de särskilda skäl som finns för föreslagen exploatering och varför det inte går att placera ett särskilt boende utanför strandskyddat område.

Campingarna Lagunen, Bjälveröds och Daftö och besöksanläggning vid Hällekind berörs delvis av strandskydd. Kommunen anger att det finns stöd för en utveckling av dessa anläggningar med en fortsatt inriktning mot turismverksamhet och med ett nyttjande under hela året. Ska områdena planläggas och strandskydd upphävas måste kommunen även här klarlägga vilket särskilt skäl som finns för upphävande av strandskydd. Som Länsstyrelsen påtalade i samrådsyttrandet är det önskvärt att de attraktivaste lägena närmast vattnet förläggs åt korttidsturister/rörlig camping och att de mer tillbakadragna platserna nyttjas för längre vistelse/uppställning. Strandskydd bör ligga kvar i de mest strandnära lägena.

¹ Prop. Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden 2008/09:119.

² MÖD mål nr P 6876-15, mål nr P 8109-15, mål nr P 4676-17 och P 3718-17.

Båda de utpekade hamnområdena Starekilen och Strömstads hamn berör strandskyddat område, vilket också fortsatt behöver hanteras vid efterföljande planläggning och prövning.

Jordbruksmark

Länsstyrelsen anser att kommunen har redovisat och motiverat på ett bra sätt vad som ligger till grund för ianspråktagandet av jordbruksmark i planförslaget, enligt de villkor som krävs enligt 3 kap. 4 § miljöbalken. Sedan samrådsskedet har kommunen förtydligat utställingshandlingen med den urvalsprocess som föregått bortvalda områden. Länsstyrelsen bedömer att det är mycket bra att de större sammanhängande jordbruksmarkerna ska bevaras öppna.

Dock vill Länsstyrelsen påpeka att innan område 30 i Skee bebyggs, som är utpekad som framtida resurs för verksamhetsutveckling, bör en ny lokaliseringsutredning göras.

Vatten

Småbåtshamnar

Kommunen redovisar två områden för hamnverksamhet Strömstads hamn och Starekilen. Angående Starekilen har Länsstyrelsen yttrat sig över ett planprogram för berört område 2019-02-11 där det framgår att Länsstyrelsen inte kan utesluta att det som föreslås kan påverka MKN för vatten negativt. Även strandskydd och påverkan på riksintressen för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. MB och riksintresse enligt 4 kap. MB behöver fortsatt hanteras. Om kommunen har för avsikt att ansöka om planeringsbesked för MKN vatten för utbyggnad av Starekilen bör detta framgå av områdets ”riktlinjer för detaljplan.” Länsstyrelsen bedömer att en eventuell ansökan om planeringsbesked även bör innefatta påverkan på strandskyddet. Länsstyrelsen vill även uppmärksamma den rapport som har tagits fram sedan samrådsskedet angående ”[Fritidsbåtars påverkan på grunda kustekosystem i Sverige, Havsmiljöinstitutets rapport nr 2019:3](#)”.

Kulturmiljö

Kommunen tydliggör att ett ianspråktagande av mark inom detaljplan kan medföra krav på tillstånd enligt kulturmiljölagen samt vid behov arkeologisk utredning. Det är bra att hänsyn gentemot kända fornlämningar anges som riktlinjer i anslutning till respektive utbyggnadsområde, men det kunde ha varit tydligare redovisat för hur dessa hänsynstaganden kommer att ske. Länsstyrelsen ser positivt på kommunens uttalade ambition att undvika intrång i fornlämningar och kulturmiljöer i senare detaljplanering.

Bohusläns museum påtalar i sitt yttrande daterat 2020-05-18 att det inom stora delar av Skeeområdet finns risk att ny bebyggelse berör såväl kända som okända fornlämningar, även inom områden som legat under vatten och

därför föreslås att riktlinjer för detaljplan för repektive delområde kompletteras med den informationen.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kommunen tydliggör väsentliga dokument, som byggnadsinventering och stadsmiljöprogram, då dessa innehåller väsentlig information kopplad till förändring med avstamp i historien. De bör med fördel ingå i förteckningen av betydelsefulla dokument i början av planbeskrivningen. För att säkerställa och bevara kulturhistoriska värden i bebyggelsen behöver skydds- och varsamhetsbestämmelser beslutas om i kommande detaljplaner för centrum. Byggnadsinventeringen bör vara en källa till vilka värden som ska säkerställas. Inventeringen kan behöva kompletteras och fördjupas innan detaljplaner tas fram, beroende på vilken detaljnivå den ligger på.

Bohusläns museum påtalar i sitt yttrande att på kartan *Användning av mark- och vattenområden* saknas områden med höga kulturvärden. I kartan *Regler och rekommendationer* är endast delar av de uttagna kulturmiljöerna redovisade. Det får till följd att inte hela området som är uttaget som riksintresse för kulturmiljövården redovisas som kulturvärde. I avsnittet *Kommunala kulturmiljöer* i kapitlet *Intressen och Anspråk* saknas kulturmiljö 18 Skee- Strömstadbanan i uppräknningen.

Länsstyrelsen påtalade i samrådsyttrandet att lämningarna efter Karl XII:s transportflotta bör markeras som värdefull kulturmiljö på delområdeskartan Centrala Strömstad och att samtliga kända fornlämningar och kulturhistoriska lämningar bör redovisas i kartunderlaget Kulturmiljö, synpunkterna kvarstår.

Artskydd

Länsstyrelsen är mycket positivt inställd till att artskyddet behandlas i FÖP:en, genom detta kan ett samlat grepp tas om tätortsutvecklingen och dess konsekvenser för arter. Detta kan i sin tur förenkla detaljplaneprocesserna som följer av FÖP och sannolikt också leda till ett mer resurseffektivt artskydd.

Länsstyrelsen noterar att flera planerade byggprojekt valts bort, bland annat av hänsyn till hasselsnok och sandödlor. Detta är naturligtvis positivt. Samtidigt föreslås vissa områden av betydelse för arterna för bebyggelse eftersom sociala eller samhällsekonomiska värdeaspekterna här bedöms överväga.

Artskyddsutredningen bedömer att de exploateringar som medges av FÖP:en riskerar försämra i synnerhet hasselsnokens, men även sandödlans bevarandestatus. Vi delar utredningens bedömning i det avseendet. Detta aktualiserar förbud enligt 4 § artskyddsförordningen.

Enligt tillämpbar rättspraxis inom området bör kommunen utgå från att tätortsutveckling inte kan utgöra särskilt skäl ("godtagbart ändamål") för

dispens enligt 14 § artskyddsförordningen. Enligt Naturvårdsverkets handbok kan dock förebyggande skyddsåtgärder genomföras för att bibehålla kontinuerlig ekologiska funktion för arter. Därigenom kan man undvika sådan skada på livsmiljöer som är förbjuden enligt artskyddsförordningen. Någon dispens behövs då inte.

För att förebygga denna negativa påverkan – och därigenom släcka risken för försämring av arternas bevarandestatus – avser kommunen vidta ”samlade skyddsåtgärder” inom särskild del av rekommendationsområde R5 (se figur på sidan 17). Vi finner att ambitionen är lovvärd och planen är i stora drag positiv; området innehåller värdefulla habitatnätverk och kommunen har här till stora delar rådighet över marken. Här finns enligt FÖP:en potential att förstärka och binda samman habitatnätverk.

Vi noterar att säkerställandet av dessa samlade skyddsåtgärder hänskjuts till naturvårdsplanen. Innan den är färdig kan Länsstyrelsen inte uttala sig slutligt om skyddsåtgärderna är tillräckliga för att släcka risken för försämring av bevarandestatus för arterna, även om ambitionsnivån synes tillräckligt hög. En annan försvärande omständighet är att om ekologisk funktionalitet ska kunna anses bibehållen behövs skyddsåtgärder utföras innan habitat försämras i andra områden.

Sammantaget finner Länsstyrelsen att FÖP:en på ett bra sätt beaktar artskyddet. En tydlig dialog kring skyddsåtgärder behöver dock ske i detaljplanearbetet. Länsstyrelsen vill understryka att skyddsåtgärder behövs även på lokal nivå, utöver de samlade skyddsåtgärderna som planeras i område R5. Dessa bör inriktas på att binda samman/förstärka sambanden mellan nätverk och aktiv sköta områden för att säkra ekologisk funktionalitet långsiktigt, dvs. bevara samband och förstärka strukturer för fortplantning, vila och födosök inom habitat.

Länsstyrelsen anser att checklistan på sidan 28 – som tagits fram och som ska gås igenom när detaljplaner påverkar habitat eller habitatnätverk – är bra. Möjligtvis kan den utökas med en punkt om när samråd enligt miljöbalken ska ske – dvs. när plan- och bygglagen är otillräcklig för att säkra nödvändig hänsyn till arterna – i enlighet med den rutin som Länsstyrelsen och kommunen gemensamt lagt grunderna till.

Vatten och avlopp

Det framgår att ombyggnaden av kommunens reningsverk på Österröd ska klara den ökade belastningen av planerad byggnation som föreslås i FÖP:en. Dock saknas en beskrivning av kapacitet för dricksvattenförsörjningen. Kan även dricksvatten klaras för den planerade befolkningsökningen?

Miljöstörande verksamhet

Länsstyrelsen vill påtala att det finns fler miljöstörande verksamheter som bör beskrivas i FÖP: en. Länsstyrelsen har följande miljöfarliga verksamheter registrerade:

- Bohus Biotech AB (nämns i FÖP:en på sid. 120)
- Österröds avfalls och återvinningsanläggning (nämns i FÖP:en sid 120)
- Strömstads Södra hamn
- Strömstads avloppsreningsverk

Alltså behöver även avloppsreningsverket och hamnen nämnas som miljöstörande verksamheter som behöver skyddsavstånd.

Trafik

Trafikverket påtalar i sitt yttrande daterat 2020-03-25 att Trafikverket har sedan samrådet genomfört en åtgärdsvalstudie kring Oslorondellen vid Gallerian i Strömstad centrum. Problematiken till den trafiksituation som uppstår i Oslorondellen härleds till parkeringsplatsen inne vid Gallerian. Dock bedöms inte ombyggnationen av befintlig cirkulationsplats vara nödvändig i dagsläget. Åtgärden kan bli aktuell om trafikökningen orsakar problem framåt år 2040. Det är viktigt att kommunen arbetar för att problematiken vid Oslorondellen avhjälps.

Synpunkter från andra myndigheter

Skanova AB, Skogsstyrelsen, Vattenfall, Försvarmakten och Lantmäterimyndigheten har inget att erinra mot FÖP:en. Sveriges geologiska undersökning och Havs- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig.

Luftfartsverket har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot FÖP:en. Luftfartsverket påtalar dock att konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser inte har analyserats och om CSN-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser ska därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer.

Svenska kraftnät hänvisar till tidigare yttrande daterat 2018-11-13 där det bl.a. efterfrågades en beskrivning av områdets energiförsörjning och planering inför kommande energibehov som föreslagna utvecklingsområden ger upphov till.

Sjöfartsverket synpunkter från yttrande daterat 2018-10-12 kvarstår. Där påpekades bl.a. att hamnområdesgränsen på Strömstads kommuns karta är felaktig.

Post- och telestyrelsen påtalar bl.a. att en väl fungerande och utbyggd it-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Därmed behöver även it-infrastrukturen in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner. Lagändringen i plan- och bygglagen från maj 2011 stärker detta.

Redaktionella synpunkter

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver se över så att miljökonsekvensbeskrivningens rekommendationer finns med i samtliga berörda områdens beskrivning av ”riktlinjer för detaljplan”.

Inom stora delar av Skeeområdet finns risk att ny bebyggelse berör såväl kända som okända fornlämningar, även inom områden som legat under vatten och i ”riktlinjer för detaljplan” för respektive delområde bör denna information kompletteras.

Skogsvårdsstyrelsen är numera Skogsstyrelsen sid. 102. Skogsstyrelsen inleds med versal sid. 13 och 118.

Beredning

Detta beslut har fattats av plan- och byggchef Nina Kiani Janson efter föredragning av planarkitekt Matilda Wirebro. I den slutliga handläggningen har även företrädare från naturavdelningen, vattenavdelningen, landsbygdsavdelningen, miljöskyddsavdelningen, kulturmiljöenheten och enheten för samhällskydd och beredskap medverkat.

Nina Kiani Janson

Matilda Wirebro

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Yttranden för kännedom från:

Havs- och vattenmyndigheten daterat 2020-03-27, Luftfartsverket daterat 2020-02-14, Statens geotekniska institut daterat 2020-03-27, Sjöfartsverket daterat 2020-03-12, Post- och telestyrelsen daterat 2020-03-25, Sveriges geologiska undersökning daterat 2020-03-25, Skogsstyrelsen daterat 2020-03-31, Svenska kraftnät daterat 2020-02-25 och Vattenfall daterat 2020-03-25.

Kopia till:

Skanova AB, Skogsstyrelsen, Vattenfall, Försvarmakten, Sveriges geologiska undersökning, Havs- och vattenmyndigheten, Luftfartsverket, Svenska kraftnät, Sjöfartsverket, Post- och telestyrelsen, Trafikverket, Bohusläns museum, Statens geotekniska institut, Lantmäterimyndigheten.

Länsstyrelsen/

Enheten för samhällskydd och beredskap, Karin af Geijerstam
Kulturmiljöenheten, Anna Olsfelt, Pernilla Morner, Johan Apelman
Landsbygdsavdelningen, Eva Olsson
Miljöskyddsavdelningen, Annika Lundahl
Naturavdelningen, Maria Ericsson, Martin Goblirsch och Sven Swedberg
Vattenavdelningen, Lena Sedin
Samhällsbyggnadsenheten, Gunnar Åkerlund